

فصلنامه علمی تخصصی فقه و حقوق معاصر

سال نهم- شماره ۲۷- بهار ۱۴۰۳-ص ۱۱۵-۱۲۹

مالکیت و استقلال مالی زنان در قوانین مرتبط با حقوق بشر

محسن آقاپور، جمیل آقاپور، عطا مردان سقین سرا^۳

چکیده

یکی از شاخصه های سنجش حقوق بشر، در هر کشوری وضعیت زنان آن کشور است. ضوابط حقوق بشر مورد قبول حقوق ایران تحت عنوان حقوق شهروندی شناخته می شوند که حق ذاتی و فطری انسان هاست، حقوقی که ارزش آن ها ریشه در آموزه های دینی، قانون اساسی و فرهنگ آن جامعه دارد. ارتباطی بین استقلال مالی زنان و حفظ حقوق شهروندی برای آنان وجود دارد. در این نوشتار با روش کتابخانه ای به صورت تحلیلی توصیفی به بررسی چالش های حقوق بشر در جهت صیانت از حقوق مالکیت بانوان و استقلال مالی آنان پرداخته و به این نتیجه رسیدیم که استقلال مالی زنان تنها از دیدگاه توسعه و ایجاد ثروت مورد توجه نیست، بلکه استقلال مالی به زن اعتماد به نفس و استقلال فکری می دهد و می تواند مادر و همسر خوبی در خانواده و مدیر توانمندی باشد. اصل برابری زن و مرد به ویژه در دهه های اخیر به عنوان یکی از اصول مهم مطروحه در سازمانهای بین المللی مورد توجه عمیق بوده است. در نهاد خانواده نیز که از پیوند زن و مرد به وجود می آید این برابری پراهمیت تر جلوه میکند در این میان یکی از انواع برابری زن و مرد در خانواده برابری در امور مالی میباشد که تعادل و توازن اقتصادی زوجین را برقرار می سازد.

کلمات کلیدی: حقوق بشر، حقوق زنان، مالکیت، مال، استقلال اقتصادی

۱- کارشناس ارشد حقوق خصوصی، (ایمیل: Mohsenagapour@gmail.com)

۲- کارشناس ارشد حقوق خصوصی، (ایمیل: Jamilagapour@yahoo.com)

۳- کارشناس ارشد حقوق جزا (ایمیل: atta.mardaan@gmail.com)

مقدمه

زنان نیمی از جمعیت جامعه و از پایه های اساسی خانواده هستند. یکی از شاخصه های سنجش حقوق بشر وضعیت زنان یک کشور است. به عبارتی هر چه وضعیت زنان آن جامعه بهتر باشد نقض حقوق بشر در آن جامعه کمتر خواهد بود.

نگاهی به تمدن بشری گواه این است که در طول تاریخ همواره زنان نسبت به مردان از حقوق نابرابری برخوردار بوده اند. در تمام نظامهای حقوقی باید بخشی از قوانین مربوطه در جهت حفظ جایگاه زن و بیان حقوق مرتبط با وی از نظر سیاسی یا اجتماعی یا فرهنگی و... به عنوان نیمی از جمعیت جامعه بشری باشد. در این میان اسلام بزرگترین خدمت را به جنس زن انجام داده است. اسلام به زن حریت استقلال فکری و شخصیت بخشید و حقوق طبیعی او را به رسمیت شناخت اسلام در هیچ زمینه ای محدودیتی برای زنان قرار نداده است. در جوامع اسلامی که قوانین مبتنی بر احکام اسلام است اگر قصوری در خصوص حقوق زنان مشاهده می گردد. ناشی از کمبود احکام و قواعد اسلامی نیست بلکه ناشی از نقص جوامع اسلامی در برخورداری از این قواعد و احکام اسلامی است. نظام حقوقی ما بر پایه متون فقهی و احکام اسلامی بنا نهاده شده بنابراین یکی از غنی ترین منابع برخورداری از حقوق زنان را در دسترس دارد ولی به علت ضعف در پاره ای از موارد، حقوق زنان آنگونه که باید یا به درستی بیان نشده یا به درستی اجرا نمیگردد. در سایر نظامهای حقوقی نیز قواعد کم و بیشی در خصوص حقوق زنان به چشم میخورد ولی این کاستی به حدی بوده که جامعه جهانی طی ۲۰۰ سال اخیر درصدد برآمده تا بعد از قرنها، قواعد منسجمی در خصوص حقوق زنان ایجاد نماید. هر چند این قواعد نیز از تحکم کافی برای الزام کشورها

برخوردار نیست و دولتها با گذاردن شرایطی به نفع خود درصدد تفسیر این قوانین به نفع خویش هستند. از جمله این اسناد که در سطح بین المللی منعقد گردیده و اجرا میشود کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان است که هنوز برخی از کشورها مثل ایران به آن ملحق نشده اند. از جمله حقوق زنان که در تمام نظامهای حقوقی باید به رسمیت شناخته شود: حقوق فردی اجتماعی سیاسی فرهنگی، اقتصادی است.

مبانی نظری حقوق ایران بر اصل استقلال مالی زن

در حقوق مدنی ایران به پیروی از فقه امامیه افتراق اموال تنها رژیم مالی پذیرفته شده در ترتیب اموال زوجین است و زن میتواند در اموال خود از قبیل جهیزیه ارث..... آزادانه تصرف نموده و هرگونه عمل مادی و حقوقی را نسبت به آنها انجام دهد و به بیان ساده زن در اداره اموال خود از اهلیت کامل برخوردار است. این مطلب به طور صریح در ماده ۱۱۱۸ ق.م. بیان شده زن مستقلاً می تواند در دارایی خود هر تصرفی را که می خواهد بکند. (عظیم زاده، ۱۳۹۱، ص ۷۷)

در مورد استقلال مالی زن از شوهر در حقوق ایران جای هیچ ابهامی نیست اما این سؤال می تواند مطرح شود که آیا توافق زوجین امکان اشتراک مالی آنها را فراهم می آورد؟ چنانکه «شرط انتقال تا نصف دارانی مصوبه شورای عالی قضایی مندرج در قباله نکاح چنین شائبه ای را به ذهن می رساند و برخی از حقوقدانان آن را با عنوان شرط اشتراک در دارایی مطرح نمودند (کاتوزیان، ۱۳۷۸، ج ۱، ص ۴) حتی اگر به دلیل اشکالاتی که در این شرط مطرح است آن را نپذیرفته یا مدعی شده که قواعد حاکم بر روابط زوجین از قوانین امری است و تفسیر آن با توافق طرفین در نکاح دائم ممکن نیست، می توان این سوال را در نکاح منقطع مطرح نمود زیرا در نکاح منقطع توافق

طرفین است که در روابط مالی زوجین، به غیر از مهر اعم از ارث نفقه و نقش ایفا میکند. همان طور که با توافق زوجین ارث و نفقه استقرار پیدا می کند. آیا می توان با توافق زوجین و با استعانت از ماده ۱۰ ق.م چنین رژیم را حاکم نمود؟ ظاهراً باید به چنین سوالی به دلیل تعارض آن با فقه شیعه پاسخ منفی داد؛ زیرا اسباب اشتراک با شرکت در فقه شیعه، مشخص است و در خارج از این چارچوب نمیتوان شرکتی را تأسیس نمود. شرکت در قانون، اختیاری یا قهری است. شرکت اختیاری عبارت است از:

الف) شرکت ناشی از عقد یا قرارداد مانند اینکه دو نفر با هم خانه ای را بخرند که در این صورت مشاعاً مالک آن خواهند شد.

ب) شرکت از طریق مزج اختیاری اموال باشد.

ج) کسب مال بواسطه انجام عملی که چند نفر با هم انجام میدهند که در این صورت مشاعاً مالک آن خواهند شد. این موارد از اقسام شرکت اموال است. شرکت در فقه عبارت است از شرکت اموال شرکه العنان؛ شرکت اعمال شرکت مفاوضه و شرکت اعتبار (شرکه الوجوه) از چهار مورد فوق، فقط شرکت اموال صحیح و بقیه شرکته باطل قلمداد شده است. تنها یکی از مصادیق شرکت اعمال و آن هم موردی که به تبع شرکت اموال به وجود می آید که برابر آن چند نفر به طور مشترک عملی را انجام دهند و در اثر آن مالی به دست آورند (شهید ثانی، ۱۳۸۹ق، ص ۲۷۶-۲۷۴) صحیح شمرده شده است. در نتیجه از سه مورد شرکت اختیاری مذکور در ماده ۷۵۳ ق.م در مورد اول آن شرکت اموال است و مورد سوم آن نیز همان استثنا شرکت اعمال است و خارج از این حدود هر شرکتی که داخل شرکت اعمال مفاوضه یا اعتبار باشد. از نظر فقه شیعه باطل خواهد بود.

بنابراین در فرض مذکور هرگاه هر یک از زوجین به طور مستقل کاری انجام دهند و درآمد کسب نمایند و توافق کنند که درآمدهای آنها مشترک شود و شرکتی را به وجود آورند قطعاً باطل خواهد بود چرا که داخل در شرکت مفروضه یا شرکت اعمال میشود که از نظر فقه شیعه پذیرفته نمی باشد. البته در مورد زوج هایی که شغل مشترکی دارند مانند موردی که به اتفاق هم کشاورزی میکنند، می توانند درآمدهای مشترک داشته باشند و شرکتی را به وجود آورند؛ اما این مورد خارج از موضوع بحث تأسیس رژیم اشتراک اموال به وسیله توافق زوجین میباشد و عنوان خاص خود را دارد. از این روی پذیرش رژیم اشتراک اموال آنچنانکه در کشورهای غربی مرسوم است در عقد دائم و عقد منقطع برابر مبانی مسلم نظام حقوقی اسلام و سیستم حقوقی کشورمان ممکن نیست یکی از حقوقدانان در این باره می نویسد:

آوردن مضمون این شرط در قباله های نکاح دلیل بر نفوذ آن در حقوق کنونی نیست؛ تقلیدی ناشیانه از فرهنگ غربی است. به نظر میرسد وسایل نزاع در خانواده ها فراهم می شود. هیچ کس منکر ضرورت حمایت از حقوق زن در دارایی خانواده نیست ولی این حمایت باید به گونه ای انجام گیرد که با عادات و رسوم و بافت اجتماعی جامعه سازگار باشد و مفسده ای به بار نیاورد اشتراک دارایی زاده تاریخ حقوق و شیوه زندگی در خانواده های غربی است و دشواریهای گوناگون حقوقی و اجتماعی درباره اداره و تصفیه این شرکت پیچیده به بار می آورد. (کاتوزیان، ۱۳۷۸، ج

مالکیت و استقلال اقتصادی زن در قوانین

قانون اساسی

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبین نهادهای فرهنگی اجتماعی سیاسی و اقتصادی جامعه ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی میباشد. در این قانون نیروی انسانی زن که در نظام طاغوتی در خدمت استثمار همه جانبه خارجی بود هویت اصلی و حقوق انسانی خود را باز می یابد و در این بازیابی طبیعی است که زنان به دلیل ستم بیشتری که از قبل متحمل شده اند ضرورت استیفای حقوق آنان بیشتر خواهد بود. اصل سوم قانون اساسی دولت جمهوری اسلامی ایران را موظف نموده حقوق همه جانبه افراد اعم از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون را تأمین نماید زیرا امنیت افراد جامعه یکی از اصولی ترین ویژگی نظام حقوقی اسلام است. هم چنین بر رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای زن و مرد در تمام زمینه های مادی و معنوی تأکید دارد. (ساکت، ۱۳۸۷، ص ۱۰۹)

در این اصل بر مشارکت زنان در تعیین سرنوشت سیاسی اقتصادی اجتماعی و فرهنگی خویش اشاره شده و تسهیل و تعمیم آموزش عالی آموزش و پرورش و تربیت بدنی برای همه چه زن و چه مرد در تمام سطوح جزو وظایف دولت شمرده شده است. همچنین بر طبق اصل چهارم قانون اساسی کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. در اصل بیستم قانون اساسی همه افراد ملت

اعم از زن و مرد بطور یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

اصل بیست و یکم قانون اساسی معطوف به حقوق زن است دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید ایجاد زمینه های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی سرلوحه وظایف دولت است. حمایت از مادران به ویژه در دوران بارداری و حضانت فرزند و پشتیبانی از کودکان بی سرپرست وظیفه دیگری است که به دوش دولت گذاشته شده است. ایجاد و امنیت قضایی دو اصول دیگر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای همگان مورد تاکید قرار گرفته اما در این اصل با ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده امنیت ویژه ای برای حضور زنان در محاکم و دادرسی را فراهم نموده است. ضمن آنکه بیمه خاص برای زنان سالخورده و بی سرپرست و زنان بیوه از سوی دولت باید تأمین گردد. علاوه بر تأمین حقوق مادی زن در اصل بیست و یکم به ابعاد عاطفی و احساسی و معنوی زن توجه شده و در مواردی قیومیت فرزندان به مادران اعطا می شود زیرا عواطف و احساسات پاک مادری از قوی ترین عواطف انسانی است. (موحد، ۱۳۹۹، ص ۹۸ - ۹۹)

قانون مدنی

در قانون مدنی بر طبق ماده ۳۰ ق. م هر مالکی نسبت به مایملک خود حق همه گونه تصرف و انتفاع دارد مگر در مواردی که قانون استثنا کرده باشد در این ماده کلمه و مالک « عام است و شامل زن و مرد می باشد. همچنین در ماده ۱۱۱۸ ق.م در خصوص تصرفات زن آمده و زن مستقلامی تواند در دارایی خود هر تصرفی را که می خواهد بکند و این در حالی است که حقوق

و مزایای مالی مردان باید صرف خرج خود و افراد تحت تکفل او گردد و اگر این مخارج را تامین نکند مورد تعقیب و پیگرد قرار میگیرد (ماده ۱۱۱۱ ق م و مستند کیفری آن ماده ۶۴۲ ق.م.ا)

بر طبق مواد ۹۶۵ و ۹۵۸ قانون مدنی نیز هر انسانی اعم از زن و مرد در هر وضعیت و در هر سنی از اهلیت تمتع برخوردار است و می تواند دارای حق شود و می تواند مالک مال گردد. (دیانی، ۱۳۸۷، ص ۸۹)

همچنین در این قانون برای انجام معاملات و قراردادهای تجاری نگاه جنسیتی وجود ندارد. برای اینکه متعاملین اهل (معامله) ، محسوب شوند ، باید بالغ و عاقل و رشید باشند . (قانون مدنی ، ماده ۲۱۱) .

ماده ۱۱۱۸ قانون مدنی نیز تصریح می کند که زن مستقلا می تواند در دارایی خود هر گونه تصرفی که بخواهد انجام دهد.

از مفاد این ماده معلوم می شود که مداخله شوهر در اموال زن خود ، موکول به اجازه زن است.

حکم این ماده مبنای اسلامی و ریشه فقهی دارد . شیخ طوسی از فقهای بزرگ امامیه در قرن پنجم هجری در کتاب معتبر فقهی خود به نام کتاب « خلاف » بدین معنی تصریح نموده است که : « وقتی زن به حد بلوغ و رشد رسید ، اموالش به او تحویل می شود و می تواند هر گونه تصرفی در آن بکند ، خواه شوهر داشته باشد یا نه و در صورت داشتن شوهر برای تصرف در اموالش نیازی به اجازه ی شوهر ندارد » . (طوسی ، بی تا ، ج ۳ ، ص ۲۸۶).

قانون کار

علاوه بر قانون اساسی و قانون مدنی، قانون کار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۹، ۸، ۲۹ نیز در بندهای مختلف، به اشکال گوناگون از زنان کارگر حمایت کرده است. برای مثال بر ممنوعیت ارجاع کارهای سخت و زیان آور به زنان، ممنوعیت کار شب برای زنان ممنوعیت کار برای زنان باردار از شش هفته قبل از زایمان تا چهار هفته بعد از آن و پیش بینی مرخصی با حقوق برای دوران بارداری و زایمان زنان و پرداخت دستمزد مساوی برای زنان و مردان در صورت انجام کار مساوی در شرایط مساوی میباشد. لذا با توجه به جایگاه زن در قانون اساسی شورای عالی انقلاب فرهنگی به پیشنهاد شورای فرهنگی اجتماعی زنان در سال ۱۳۸۳ منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران را تصویب کرد که این منشور با الهام از شریعت اسلامی و مبتنی بر قانون اساسی تدوین گردیده است و در سال ۱۳۸۵ تحت عنوان قانون حمایت از حقوق و مسئولیتهای زنان در عرصه های داخلی و بین المللی در مجلس تصویب و به تأیید شورای نگهبان قانون اساسی رسید. در قانون مذکور حقوق فردی زنان مورد توجه ویژه قرار گرفته حق برخورداری از زندگی شایسته و سلامت جسمانی و روانی و پیشگیری در مقابل هرگونه بیماری و حادثه و یا تعدی منظور شده است. آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد به عنوان حق محفوظ بوده است. مصونیت جان، مال و حیثیت زنان و زندگی خصوصی آنان از تعرض غیر قانونی و حق برخورداری از عدالت اجتماعی در اجرای قانون بدون لحاظ جنسیت تأکید گردیده است. حتی زنان پیرو مذاهب اسلامی و اقلیتهای دینی در انجام مراسم و تعلیمات دینی و احوال شخصی خود وفق آئین خود در نظر گرفته شده است و زنان ایرانی در استفاده از پوشش و گویشهای بومی آزاد هستند

و از جمله حقوق فردی زنان حق بهره مندی از محیط زیست سالم است. (بیگ زاده و دیگران، ۱۴۰۱، ص ۵۸)

درباره ی حقوق و مسئولیتهای دختران باید گفت که آنان حق برخورداری از سرپرستی شایسته توسط والدین و حق برخورداری از مسکن پوشاک تغذیه سالم و کافی تسهیلات بهداشتی جهت تأمین سلامت جسمانی و روانی آنان مورد عنایت ویژه قرار گرفته و در ابعاد تعلیم و تربیت تمهیداتی اندیشیده شده است. همچنین نیازهای عاطفی و روانی و برخورداری از رفتار ملاحظت آمیز والدین و مصونیت آنان از خشونت‌های خانوادگی عدم تبعیض بین دختر و پسر و حمایت و نظارت حکومت از دختران بی سرپرست و بدسرپرست از جمله حقوق مصرح در این قانون است. زنان در هنگام ازدواج و تشکیل خانواده حقوق و مسئولیتهایی دارند که حق تعیین شروط ضمن عقد و ضمانت اجرایی شروط مندرج در حین زندگی مشترک حق ثبت رسمی ازدواج برخورداری زن از حقوق مالی در ایام زوجیت مانند مسکن مناسب هزینه های جاری اعم از خوراک پوشاک هزینه درمان بیماری هزینه های ایام بارداری و شیردهی فرزند و پشتوانه مالی تحت عنوان مهریه یا کابین زن از جمله حقوق ضروری و اولیه ازدواج است. حقوق زنان در هنگام انحلال و متارکه از نکات قابل توجه در این قانون است. زن در صورت عدم امکان سازش پس از مراجعه به دادگاه صالح حق جدایی از همسر را دارد. ضمن این که از حقوق مادی خود بهره مند میشود. در خصوص حضانت و نگهداری فرزند تا سن ۷ سالگی حق و مسئولیت با مادر است و حمایت مالی از سوی پدر و در صورت انقضاء یا اسقاط دوران حضانت، حق ملاقات با فرزند محفوظ است. در بند ۲۵ این قانون حق طرح دعوا در محاکم جهت ممانعت از ازدواج مجدد همسر مطمع نظر بوده و در

راستای ضمانت اجرایی شروط ضمن عقد در صورت جدایی نصف دارایی مرد به زن داده می شود و حق برخورداری زن از حقوق مادی خویش در نظر گرفته شده است. (شیروی، ۱۳۹۵، ص ۲۹۱)

قوانین خاص

همچنین در قوانین موضوعه دیگر مانند قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست، قانون مدنی، لایحه قانون راجع به تشکیل سازمان بهزیستی، سند چشم انداز بیست ساله، سیاستهای کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در خصوص برنامه پنج ساله ششم توسعه، قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور، سیاستهای کلی جمعیت و سلامت ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری، قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی، قانون جامع حمایت از معلولان، قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، قانون افزایش پوشش توانبخشی و حمایتی معلولان و زنان سرپرست خانوار، قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست قانون مبارزه با مواد مخدر و... هر کدام به فراخور موضوعات و نیازهای به وجود آمده، بر حمایت از زنان و دختران تاکید دارند. (خامنه ای، ۱۳۷۵؛ ص ۳۶)

مهمترین اقدامات در زمینه مساعدتهای اجتماعی عبارتند از: شناسایی دختران و زنان نیازمند حمایت، پرداخت کمک هزینه تحصیلی، تامین ودیعه مسکن زنان، آگاه سازی و آموزش زنان و دختران، آموزش های ازدواج و پایداری خانواده، غربالگری سلامت، حمایت از خانواده ها و زنان دارای فرزند چند قلو، حمایت غذایی مادران باردار و شیرده، ایجاد پنجره واحد خدمات رفاهی به زنان سرپرست خانوار، حمایتهای اجتماعی در بلایای طبیعی، ایجاد خانه امن زنان، ایجاد خانه

سلامت دختران، ایجاد مرکز اورژانس اجتماعی کشور، مداخلات مددکاری اجتماعی، درمان و بازتوانی معتادان خصوصاً زنان و دختران و ایجاد پایگاههای خدمات اجتماعی در مناطق محروم، علاوه بر این غیر از افرادی که نیاز به کمک دائمی دارند. تصمیم گیران حوزه رفاه و حمایت‌های اجتماعی در جمهوری اسلامی ایران کمک به اقشار آسیب پذیر برای خروج از چرخه حمایتی است. بسیاری از زنان و دختران آسیب دیده در صورت آموزشهای لازم و کسب مهارت های شغلی میتوانند روی پای خود بایستند و از چرخه حمایتی خارج بشوند به همین دلیل اقداماتی برای توانمند سازی و ارتقای سطح مهارت زنان و دختران با هدف ورود آنها به باز کار صورت گرفته است از جمله: حمایت از مشاغل خانگی، توانمند سازی اقتصادی زنان و دختران از طریق تسهیلات صندوق کار آفرینی امید ف تامین منابع مالی خرد و ایجاد زمینه اشتغال زنان و دختران، آموزش مهارتهای شغلی و کار آفرینی و حمایت از تعاونی ها میباشد همچنین در زمینه بیمه های اجتماعی زنان و دختران کارگر شهری بیمه بازماندگان و بیمه بیکاری و بیمه اجتماعی زنان و دختران روستایی و عشایر برای زنان و دختران انجام می شود (هاشمی، ۱۴۰۲، ص ۱۷۲)

قوانین موضوعه در ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی بر پایه فقه امامیه اصلاح یا تدوین شده است. در این مدت تعدیلهایی در حمایت از زنان خانواده به انجام رسیده که درخور تحسین است به نظر می رسد جایگاه و حقوق زن در قوانین ملی ایران طی سه دهه گذشته ارتقاء قابل توجهی یافته است مانند:

۱. قانون عائله مندی که بر اساس آن زنان مطلقه با بیوه و یا زنانی که همسر از کار افتاده

دارند حق عائله مندی دریافت میکنند. قانون نظام هماهنگ پرداخت (مصوب ۱۳۷۰، ۶، ۱۳)

۲. قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست (مصوب ۱۳۷۱، ۸، ۲۴ و مرداد (۱۳۷۴)

۳. امکان طلاق از جانب زن با شرط ضمن عقد قانون مدنی ماده (۱۱۱۹)

۴. ممنوعیت ارجاع کارهای سخت و زیان آور به زنان قانون کار، ماده ۷۵، مصوب

(۱۳۶۹، ۸، ۲۹) ۵. ممنوعیت کار شب برای زنان قانون کار مصوب (۱۳۶۹، ۸، ۲۹)

۶. ممنوعیت کار برای زنان باردار از ۶ هفته قبل از زایمان تا ۴ هفته بعد از آن قانون کار،

مصوب (۱۳۶۹، ۸، ۲۹)

۷. پیش بینی جمعا ۹۰ روز مرخصی با حقوق برای دوران بارداری و زایمان زنان قانون

کار (ماده ۷۶ مصوب ۱۳۶۹، ۸، ۲۹)

۸. پرداخت دستمزد مساوی برای زنان و مردان در صورت انجام کار مساوی در شرایط

مساوی قانون کار ماده ۳۸ مصوب (۱۳۶۹، ۸، ۲۹) ۹. منشور حقوق زنان و مسوولیت‌های زنان مصوب

۱۳۸۵ و نمونه های فراوان دیگر .

نتیجه گیری

سیاست گذاریها، قانونگذاریها و طرحهای اجرایی مرتبط با زنان باید توجه به صیانت و پاسداری از هویت انسانی زنان مسلمان کشورمان و تلاش در جهت ارتقای جایگاه و شخصیت آنان در خانواده و اجتماع باشد. آنچه در اینجا بسیار مهم است این است که چرا علیرغم آیات و روایات در زمینه حمایت مالی زنان و تمامی حمایتهای قانونی اعم از قانون اساسی و قوانین مدنی و قانون حمایت از خانواده و حقوق مالی زنان اعم از مهریه و نفقه و نخله واجرت المثل و.... بازمی بینیم که وضع معیشتی زنان مطلوب نیست؟ چرا در یک جا تعارض هست و در جای دیگر حمایت! بر طبق گفته اتاق بازرگانی میزان افزایش هزینه خوراکیها در سال گذشته هفتاد درصد بوده و هزینه اساسی زندگی یک خانوار چهار نفره در ماه به شش میلیون و هشتصد هزار تومان رسیده است و با اضافه شدن دیگر هزینهها، بودجه ماهانه خانوار باید رقمی بالاتر از این باشد. البته تاکید بر هزینه اساسی است بنا براین دولت باید از زنان، بویژه زنان سرپرست خانوار حمایت کند تا بتوانند زندگی شرافتمندانه ای داشته باشند تا بتوانند به رسالت خودشان که تربیت فرزندان است، پردازند.

فهرست منابع و ماخذ

- بیگ زاده، زهرا، سالارزائی، امیرحمزه، مختاری افراکتی، نادر، حمایت و استقلال مالی زنان در خانواده و چالش های اجرائی آن با نگاهی به آیات و روایات، ماهنامه علمی پژوهشی جامعه شناسی سیاسی ایران، سال پنجم، شماره ده، ۱۴۰۱.
- خامنه ای، سید محمد، حقوق زن (مقایسه حقوق بشری و مدنی زن در اسلام و اعلامیه حقوق بشر)، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۵.
- دیانی، عبدالرسول، حقوق خانواده، تهران، میزان، ۱۳۸۷.
- شهیدثانی، زین الدین بن علی، الروضه البهیة فی شرح اللمعه الدمشقیة، مجمع الفکر الاسلامی، ۱۳۸۹ق، چاپ ششم.
- شیروی، عبدالحسین، حقوق خانواده (ازدواج، طلاق و فرزندان)، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۹۵.
- طوسی، ابوجعفر محمد بن الحسن، الخلاف، دار المعارف الاسلامیه، قم، موسسه نشر اسلامی، بی تا.
- عظیم زاده اردبیلی، فائزه، حقوق مالی و اقتصادی خانواده، تهران، دفتر نشر آثار علمی حوزه معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۱.
- کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی خانواده، تهران، انتشارات بهمن برنا، ۱۳۷۸.
- موحد، نعیمه، چالش های قوانین جدید در مورد مهریه، خبرگذاری فارس، گروه خانواده، ۱۳۹۹.
- هاشمی، محمد، حقوق بشر و آزادی های اساسی، انتشارات میزان، ۱۴۰۲، چاپ ششم.